

РЕНОВАЦІЯ МІКРОРАЙОНУ «ВУЗІВСЬКИЙ» М. ОДЕСА

Токар О.С., студ. гр. А-442

Науковий керівник – Захаревська Н.С., ст. викладач (кафедра Архітектури будівель та споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. У статті розглядається історичне походження мікрорайону «Вузівський» у місті Одесі, його опірність та зміни за часів Радянського Союзу. У рамках дослідження було визначено ключові події у три етапи: створення ідеї, реалізація та трансформація проєкту. Незважаючи на проблематику початкової концепції та труднощі у реалізації, мікрорайон продовжував існувати, а в центрі досі вирує жваве життя, про що свідчить згуртованість мешканців та розширення як окремих будівель, так і цілих комплексів, нові мережі торгових та сервісних підприємств. Мікрорайон має гарну базу для сучасного розвитку та може стати культурним центром Київського району міста Одеса.

Актуальність. Пострадянський простір відображає історичний та морфологічний контекст, який формувався протягом радянського періоду і залишився після розпаду СРСР. Перші незалежні держави стикалися з викликами та проблемами, але також шукали шляхи співпраці та інтеграції. Сьогодні спостерігається процес деконструкції пострадянського простору, де країни звертаються до своїх національних і культурних ідентичностей, шукаючи нові шляхи розвитку, що враховують їхні унікальні особливості та потреби.

Історичне походження. До революції на Великому та Середньому Фонтанах, а також уздовж Люстдорфської дороги, існувала значна кількість невеликих поселень, з'єднаних трамвайною лінією. У 1950-1960-х роках, коли міськвиконком масово виділяв землю під індивідуальне будівництво, приватний сектор зайняв значну частину майбутнього житлового масиву. Тут також розташовувались сади та виноградники колгоспу ім. Карла Лібкнехта, який постачав місто овочами та винами [1]. Перші проєкти майбутнього селища виникли у різних майстернях ще у 1964-65 рр. та були включені до Генплану 1966 р. Остання ділянка, призначена для будівництва «Вузівського», була передана місту лише у 1986 р.

Щоб реалізувати ці плани шляхом будівництва прямих проспектів і великих кварталів, необхідно було масово знести вже існуючий приватний сектор, побудований поселенцями всього 5-10 років тому своїми руками. Тепер їм запропонували квартири у панельних багатоповерхівках. Це викликало хвилювання, листи до Києва та навіть протести біля дверей райдержадміністрації. В результаті влада вирішила пощадити найбільший шматок приватного сектору – село Моряків (рис. 1).

Рис. 1. Історичні мапи розвитку Вузівського

На початку 1970-х рр. були знесені квартали на захід від Люстдорфської дороги, а в 1980-х настала черга будинків між вул. Вільямса та вул. Архітекторською. Жителям села Моряків, яке розрізає Таїров надвоє, до розвалу СРСР заборонялося будувати нові будівлі та розширювати існуючі [3]. Село швидко розвивалося та до 1977 р. сформувалося у сучасних

межах. Влітку 1972 р. на новому майданчику з'явилися «Пасаж» та «Дитячий світ». Відкрилися і перші школи, навчання в яких спочатку проходило у 2 зміни. Загалом на цьому етапі на Таїрова введено в експлуатацію майже 800 тис. метрів житла. Для порівняння, у 1968-1977 рр. у місті побудовано 2,85 млн.м².

У другій половині 1970-х рр. на місці сільськогосподарського поля між селами Дмитріївка та Дерibasівка було вирішено влаштувати мікрорайон студентських гуртожитків (рис. 2). Однак, перший навчальний заклад у цій місцевості з'явився ще у 1972 р. – технікум газової та нафтової промисловості Мінгазпрому СРСР (рис. 3) [2]. До початку 1980-х років на півночі майбутнього мікрорайону було споруджено лише один дворівневий гуртожиток Інституту народного господарства, ПТУ №5 кравців та шевців та два житлових будинки, після чого будівництво загальмувалося у наслідок того, що більша частина території так і не була надана під забудову. Всі споруди були виконані з цегли за типовими проектами.

Рис. 2. Гуртожиток Одеського національного економічного університету, 1978 р.

Рис. 3. Побудова нафтогазового технікуму

Лише у 1986 р. місту виділили останню частину ділянки площею 30 га під будівництво мікрорайону, але концепція його забудови до того часу кардинально змінилася. Внаслідок хронічної нестачі житлової площі було вирішено створити черговий житловий мікрорайон. Він був розрахований на 2976 квартир, планувалося спорудити дві школи, два дитячих садка, універсам, магазин продуктових товарів, відділ зв'язку, кафе. Таким чином на відміну від інших мікрорайонів на «Вузівському» була передбачена добре розвинена інфраструктура.

Того часу в Одесі панував такий спосіб планування мікрорайону, де секції житлових будинків утворювали подвір'я. Забудовувати мікрорайон було вирішено покращеними проектами типової серії 94. Домінантами у силуеті з боку Люстдорфської дороги повинні були стати 16-типоверхівки серії ОГ-16, у яких для різноманітних закладів були передбачені вбудовано-прибудовані приміщення [6].

Незабудованої площі практично не залишилося, окрім невеликої галявини на південь від ПТУ №5. Подальші будівлі споруджувались на невеликих ділянках на півночі та заході. Домобудівний комбінат було зупинено, таким чином будинки споруджувались по різноманітним типовим та індивідуальним проектам з цегли та бетонних блоків. Всього у 1990-2006 рр. було споруджено близько десяти будинків. Останнім будинком району був 9-иповерховий будинок на вул. Чернігівській, 9 в, споруджений у 2005-2007 рр. У 2012 р. були наміри розробити детальний план території мікрорайону для здійснення подальшої забудови, але проект так і залишився нереалізованим.

Містобудівний аналіз. Мікрорайон Вузівський розташований в південній частині України, біля Чорного моря, в м. Одеса. Вузівський мікрорайон входить до складу Київського району Одеси та мікрорайону Таїрово, який показаний на рис. 4. Територія ділянки:

- з трьох сторін обмежена приватним сектором, район виходить до вул. Олександра Невського, вул. Шишкіна та вул. Чернігівський [7];

- західна частина виходить до Люстдорфської дороги;
- майбутня медіатека знаходиться в середині мікрорайону Вузівський.

У центрі серед навчальних закладів, таких як Нафтовий коледж, ДПТНЗ, 2 дитячих садка та ліцей «Гармонія».

Опорний план. Пропоную майбутній проект (рис. 5) на місці гаражного кооперативу «Ветеран». Кооператив може бути знесений через такі аспекти: незаконна забудова; напівзакинутість, порушення пожежних норм; створення негативного впливу на район; створення небезпечних ділянок в центрі освітніх ділянок.

Замість нього, пропонується побудувати заклад медіатеки, як освітній центр, котрий допоможе в розвантаженні напливу на школу, створить безпечне середовище для школярів та студентів, яка має бути культурним центром всього району Таїрово. А замість гаражного кооперативу, я пропоную ряд підземних та перехоплюючих паркувань по периметру мікрорайону та автобусне депо.

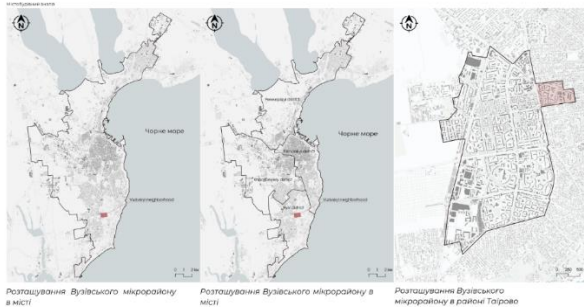

Рис. 4. Ситуаційний план в масштабах міста та району

Рис. 5. Опорний план М 1:2000, Червоним кольором виділено територію медіатеки, основного підземного паркування та автобусного депо

Благоустрій та озеленення. Район має достатньо простору для озеленення але не має чіткої системи та знаходиться в розбитому стані. Також мікрорайон має діючий ботанічний сад, що додає унікальності ділянці (рис. 6).

У проекті я пропоную систему зелених коридорів скрізь район, для безпечного та швидкого пересування та покращення дворової функції всередині через прибирання гаражів та створення тротуарів, які майже відсутні всередині району [5].

Транспортні та пішохідні зв'язки. «Вузівський» має хорошу транспортну розв'язку, а саме сполучення з основними дорогами, що ведуть до околиць міста. Мікрорайон є центром перетину транспортних мереж громади. Поруч є достатня кількість зупинок транспорту (рис. 7).

Схема класифікації доріг і руху відображає поточну дорожню ситуацію на рівні мікрорайону Вузівський. Навколо мікрорайону є дороги різного значення, а також електротранспорт. Але ми розуміємо необхідність велодоріжок і місць для паркування [8].

Концепція проекту. Наша команда розробила проект майбутнього сучасного центру життя для Вузівського району (рис. 8), враховуючи основні проблеми та потреби мешканців. Перша проблема – паркування, яку ми вирішили шляхом створення додаткових паркінгів по периметру території та підземних паркінгів. Друга проблема – бар'єрне середовище, яке ми вирішили шляхом створення інклюзивного середовища з тактильною плиткою та відповідно оформленими тротуарами та під'їздами.

Концепція розвитку Вузівського району передбачає створення рекреаційних зон для мешканців та комфортне середовище. Ми пропонуємо створення ком'юніті-центрів, включаючи медіатеку та юнацький комплекс, які будуть орієнтовані на потреби мешканців та зручність доступу. Заплановані паркові зони та велодоріжки дозволять створити безпечне та комфортне середовище для розваг та пересування. Ремонт та оновлення житлових будинків, а також покращення транспортного сполучення, включаючи створення малих

автобусних комплексів та велодоріжок, допоможуть підвищити якість життя мешканців району.

Рис. 6. Схема озеленення на рівні міста та району Таїрово

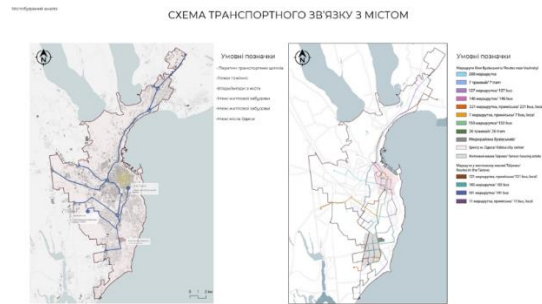

Рис. 7. Схема Транспортних зв'язків міста відносно Вузівського

Рис. 8. Концепція розвитку мікрорайону Вузівський

Висновки. Реконструкція житлових будинків в мікрорайоні «Вузівський» є важливою для покращення якості житла та забезпечення комфорту мешканців. Цей процес дозволяє продовжити життєвий цикл будівель, забезпечити сучасне інженерне обладнання та підвищити енергоефективність. Комплексна реконструкція включає переосмислення суспільних цілей, збереження історичної цілісності та реконструкцію житлових та громадських будівель. Вона спрямована на створення високоякісного житлового середовища та забезпечення містобудівної ефективності.

Література:

1. Український радянський енциклопедичний словник[uk], у трьох томах.[1] Київ, Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1988 / 1989 / 1989
2. Будівлі Одеси та їх зодчі. Досвід архітектурно-біографічного довідника. - Одеса: СПД Фрідман А.С., 2008. - 172 с. - ISBN 966-96181-8-6
3. Пілявський В. А. Архітектура Одеси: стиль та час. Архітектурно-історичне есе. - Одеса: Optimum, 2010. - 137 с.
4. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://www.tairov.org.ua/>
5. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20170811011247/http://odesskiy.com/doma-odessi/gorodskie-rajony-odessy.html>
6. [Електронний ресурс]:–Режим доступу:м=<https://publish.com.ua/suspilstvo/rozvitok-i-foto-istoriya-rajonu-tairovo-v-misti-odessa-1950-1980.html>
7. [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://reporter.com.ua/articles/d5e/>
8. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: [https://ua.wikipedia.org/wiki/Вузівський_\(Одеса\)](https://ua.wikipedia.org/wiki/Вузівський_(Одеса))